

1. N. 7.
DISSERTATIO ACADEMICA
**SIGNIFICATUM
FIDEI**

ROM. XIV: 23.

DEMONSTRANS,

QUAM,

Ex Suffrag. Ampliff. Facult. Philosoph. in Illustri Aca-
demia Aboënsi,

Sub **PRÆSIDIO**

VIRI MAXIME REVERENDI atque CELEBERRIMI,

**D:NI ISAACI
ROSS,**

S. S. L. L. PROFESS. REG. & ORD.

NEC NON

FAC. PHIL. H. T. DECANI Max. Spect.

PRO LAUREA

Ad publicum examen modeste defert

GABRIEL ALCENIUS,

V. D. M.

In Audit. Majori Die XXVI. Martii Anni MDCCLX.

H. A. M. S.

ABOÆ, Impressit DIRECT. & TYPOGR. Reg. Magn. Duc.
Finland. JACOB MERCKELL.

Viro Admodum Spectabili atque Consultissimo,
Dn. NICOLAO WETTERBLAD,
Civitatis Christinæ Consuli Aequissimo,
Fautori optimo.

Viro Plurimum Reverendo atque Clarissimo,
Dn. JOHANNI ROTHOVIO,
Pastori Vicario in Ikalis meritissimo,
Fautori Plurimum honorando.

Viro Spectatissimo atque Prudentissimo,
Dn. JOSEPHO PELDAN,
Mercatori Civitatis Christinæ adcuratissimo,
Benefactori & Amico exoptatissimo.

OB plurima prorsusque singularia, sibi præstita benesicia, VOBIS Fautores Optimi, dissertationem hanc, ceu grati animi tesseram consecrare voluit ac debuit

NOMINUM VESTRORUM

cultor observantissimus
GABRIEL ALCENIUS.

D. A. G.

§. I.

Quemadmodum in exponendis perplurimis aliis Scripturæ Sacræ locis, interpretes abierunt in diversa sententiarum divortia; Ita nec inter illos convenit de vero atque genuino sensu dicti Paulini ad Rom. XIV: 23. πάντες οὐκ ἐκ πίστεως, ἀμαγνία ἔσιν. Ubi de voce πίστεως maximus est dissensus, non solum inter *Patres Ecclesiæ*, verum etiam inter *Papeos*, *Reformatos*, & *Lutheranos*. Quod ad *Patres Ecclesiæ* attinet, putarunt quidam eorum, ut *Chrysostomus*, *Theodoretus*, *Oecumenius*, *Ambrosius*, *Rhab. Maurus*, *Theophilactus* alique, *Fidem* heic capiendam esse pro conscientia recta, seu pro recto animi iudicio. Alii vero, ut *Augustinus*, *Prosper*, *Bernhardus* cum pluribus, hoc loco *Fidem* salvificam seu justificam, intelligendam esse voluerunt. Pariter magna diversitas inter *Papeos* hæc in re existit, ex quibus imprimis nominari merentur, *Rob. Bellarminus*, *Cornelius a Lapide*, & *Gvilhelmus Estius*, qui, hic conscientiam rectam; *Alphonsus autem Salmeron* & imprimis *Jansenii* as-

seclæ fidem justificam, intelligunt. Nec major circa vocem *fidei* est inter *Reformatæ* Ecclesiæ Doctores consensus: Sic *Maresius* fidem pro justifica sive salvifica, *Hugo* vero *Grotius* & ceteri, pro conscientia recta, accipiunt. Nec inter Doctores, nostræ Ecclesiæ *Evangelico-Lutheranæ*, eadem hoc in puncto est sententia. *Fidem* justificam heic intelligendam esse tuentur *Lutherus* in Glossa marginali, *Brentius*, *Hunnius*, *Balduinus*, *Wellerus*, *Waltherus*, *Job. Ad. Osiander* & *Abr. Calovius* ceterique, in qua significatione hoc dictum etiam citari in *Apolo-
gia Augustanæ* confessionis videtur. Taceo illos, qui quidem Paulum hic per fidem *reëlitudinem* innuere *conscientiæ* concedunt, simul tamen significatum voluisse docent, quidquid non sit ex *fide* *justifica*, peccatum esse. Quo fere *JOH. FRANS. BUD-
DEUM* retuleris. Postquam enim ille in *Inst. Theol. Moral. Part. I. Cap. I. Sect. III. §. 20.* monuisset *Chrysostomum* aliosque Patrum non minus, quam recentiores quosdam vocabulum *fidei* h. l. pro *recta conscientia* accipere, nec ab Apostoli mente id alienum esse, addit: "Quæ sententia tamen Apostoli salva est, si etiam in eminentiori illa significatione vocem *fidei* capiamus, qua filialem erga DEUM fiduciam merito CHRISTI innixam, significat." Quod etiam in sequentibus probare annititur. Alii contra, ut *JOH. JAC. RAMBACHIVS*, *Christoph. MATTH. PFAFFIVS*, contendunt Apostolum heic intelligere rectum conscientiæ judicium, sive ejus convictionem. Quos inter vel maxime laudandus *Königius*

noſter in Procemio Caſ. Conſcient. cujus mens;
(nam verba, cum liber non ſit ad manus, accurate non damus) huc fere redit, minus ſolide eos
locum noſtrum tractare, qui eum de fide ſalvifica
exponunt, quaſi peccatum ſit, quidquid non eſt ex
fide: Sic enim ſequi quod peccatum ſit edere, bi-
bere, deambulare: Quem enim hos actus propter-
ea ſuſcipere, quia credat peccata ſibi eſſe remis-
ſa, aut ſolum CHRISTI meritum ſibi ad ſalutem
imputari? „ Quorum ſententia propius ad Apo-
ſtoli mentem accedere videtur. Quod dum
paucis, pro modulo virium, expoſituri ſumus,
Tuum Benevole Lector, favorem, qua decet ob-
ſervantia & officio expetimus.

§. II.

VOX *mītas* in Sacris Pandectis varias habet ſi-
gnificationes. Denotat enim interdum con-
ſtantiam in ſervandis promiſſis, Rom. III. 3. inter-
dum etiam aſſenſum designat, Joh. XX. 31. qui,
quoniam pro objecto habet res divinitus revelatas,
ſit ut ipſæ res *fidei* nomine nonnunquam veniant,
quo modo hæc vox adhibetur, Gal. III. 23, 25.
Si autem huic aſſenſui fiducia accedat, quæ pro
ſpeciali objecto habet meritum CHRISTI, vocatur
fides illa ſalvifica pariterque juſtifica, hujus fidei
mentionem facit Paulus, Gal. II. 16, 20. &c. Deni-
que etiam ſumitur, pro convictione conſcientiæ,
rectoque animi judicio de actionis hujus vel illius
moralitate, Rom. XIV. 2, 22, 23. Quod nobis
nunc probandum incumbit.

§. III.

§. III.

A Postolum nostrum citato loco Rom. XIV. 23. voce *πίστεως*, intelligere convictionem conscientiae de actionum moralitate, eo tutius asserere possumus, quo certius constat: (1:o) usum vocis, non dicam in pluribus Sacri Codicis locis, sed imprimis per integrum Cap. XIV. hujus Epistolae adeo nostrae sententiae favere, ut vix sine absurditate vel, ut lenius loquar, non sine coactione, alia ei jungi queat notio, quam quae ei a nobis tribuitur. Patet id e versibus 1, 2, 5, 14, 22 & 23, in quibus omnibus *πίστις*, *πιστεύειν*, ejusque synonymon *πληροφορεῖται*, constanter opponuntur dubitationi. (2:o) contextum pro nobis facere: non solum de sensu totius dicti alicujus, sed etiam de singularum vocum significatione ex contextu, maxime propinquo, judicium prudenter ferendum esse, scite monet *Rambachius*, neque ullam admittendam esse explicationem, cui orationis series ac cohaerentia contradicat, interpretemque minime decere, dicta extra suum contextum rapere, confer ejus Hermeneut. Sacr. pag. 213. L. II. §. IX. Si ullibi, hic sane cohaerentia propinqua totius capituli evincit vocem *πίστεως* denotare convictionem conscientiae. Loquitur namque Apostolus, tam de robustis *ἐν πίστει* h. e. de iis, qui sufficienter erant informati de libertate Christiana, & convicti in conscientia sua, ritus ceremoniales, discrimina cum primis dierum & ciborum, per Christum esse abrogatos, quales fuere multi non gentilium modo

ad Christum conversi, sed cum Paulo Judæorum quoque haud pauci; quam etiam de infirmis *ἐν πίστει* h. e. de iis, qui etiamnum hærebant in ritibus atque ceremoniis Mosaicis, quique in conscientia sua non plene & sufficienter convicti erant de abrogatione legum ceremonialium, quo magnum numerum Judæorum ad Christianismum conversorum, jure retuleris. Hinc contentiones & certamina inter eos exsistere, quibus Apostolus heic obicem ponere studet, graviter monens unumquemque etiam in rebus indifferentibus & libertati Christianæ subjectis, ita versari debere, ut si ve iis utatur sive non utatur, in conscientia tamen sua certus sit se legi caritatis nihil derogare neque DEUM offendere. Robustum itaque licite posse abstinere a ceremoniis olim usitatis, modo id fieret sine offendiculo aliorum; infirmos autem posse sequi suæ conscientiae judicium, utut tantisper in adiaphoris errans. Cumque Apostolus addit v. 22. *μακάριος ὁ μὴ κρινῶν ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει*, nihil manifestius quam eum his verbis felicem pronunciare illum, qui nullam hæsitacionem conscientiae sentit in rebus hujus generis: sicut v. 23. eum gravissime peccare affirmat, qui aliquid faciat conscientia non adstipulante, rationem subjungens *ὅτι πάντες οὐκ ἐκ πίστεως, ἀναγκῆ ἐστίν* h. e. omne quod non proficiscitur ex certa & dubitationis nescia, vel, si id fieri nequit, saltem probabili conscientia, peccati loco & nomine merito censetur. (3:0) Ex illa expositione, qua per *πίστιν* h. l. intelligitur fides iustificans, non

non possunt non absurda varia sequi. e. g. quod omnes actus, quos Theologi pædagogicos vocant, quique veram fidem præcedere debent, peccata sint dicenda, cumque Deus tales præcipiat, eum peccata præcipere statuendum foret: Immo ipsæ operationes gratiæ Spiritus Sancti prævenientis & præparantis in homine ita nuncupandæ essent. Hinc, cum omne peccatum omittendum sit, porro sequeretur, rectum usum luminis naturalis, qui ad revelationem manuducit, item bonos quosvis motus, qui ante fidem in homine existunt, esse omittendos & supprimendos.

§. IV.

Hanc autem interpretationem *nō* omnibus placere §. I. jam indicavimus. Quorum omnium rationes in medium proferre & excutere cum prohibeat proposita brevitās, sufficiat tantum nominasse duos Viros magni nominis *Job. Ad. Osiandrum* & *Abr. Calovium* eorumque sententiam brevissimis expendisse. Putant hi interpretationem §. præcedenti allatam alienam esse a mente Apostoli, quippe qui secundum eorum sententiam de fide iustifica loquatur. In illa probanda occupatus est *Osiander* Annot. ad Hug. *Grotii* L. 2. de jure belli & pacis, pag. 1231. ubi impugnat nobiscum hoc in puncto facientem *Grotium* sequentibus argumentis: „1:o fidei vocabulum nuspiam in universa Scriptura Sacra ita pro conscientiæ dictamine accipitur. 2:o ipse textus repugnat, tum quia Apostolus agit de fratribus infirmis

„mis & robustis in fide, quales soli fideles, tum
 „quia cognitionem hanc, de qua hic loquitur, per
 „Christum se habere testatur, ut sensus sit, quic-
 „quid non est ex fide JESU CHRISTI, est peccatum.
 „3:0 *Grotius* recedit ab antiquitate orthodoxa; non
 „enim de dictamine conscientiae, sed de fide ac-
 „cipit hunc locum August. L. 4. contra Iulium,
 „Prosper. L. 3. de vita contemplativa., Sed hanc
 suam sententiam ipse vir Cel. refutare videtur,
 dum cit. Lib. pag. 1288. adductis moralium quo-
 rundam Doctorum locis, verba Paulina hunc in
 modum exponit: „Quod non ex certa credulitate
 „seu determinato judicio intellectus, licitum esse,
 „quod hic & nunc agitur peccatum est. Ratio fun-
 „damentalis est, quia omnis sciens & volens, ex-
 „ponens se periculo peccati, peccat, & quidem eo-
 „dem genere peccati, cujus periculo se exponit.,
 Hic fidem sumit pro conscientiae dictamine, quam-
 vis priori loco pro fide salvifica eandem reddat.
 Sed ut speciatim quoque quaedam moneamus, gra-
 tis utique Vir doctus assumit, nusquam in Scriptu-
 ra Sacra vocem *fidei* pro conscientiae dictamine oc-
 currere. Nam ejus contrarium non varia modo
 alia Sacrae paginae loca, sed imprimis, quae §. III.
 ex hoc ipso 14. ad Rom. capite excitavimus, e-
 vincunt. Et quod ad alteram ab ipso allatam &
 a textu petitam rationem attinet, is sane ipsi ad-
 modum contrarius est, quod in eadem §. jam o-
 stendimus. Nec putandum eo rem confectam esse,
 quod supponat, quae ipsi nemo dissentientium fa-

cile largietur, scilicet solos fideles esse fratres vel infirmos vel robustos in *fide*. Nam frater appellatus fuit, quisquis doctrinam Christi recipiebat & nomen ejus, non obstantibus malis, quæ inde abstertere poterant, profitebatur, licet non omnes inter hos plene regeneriti adhuc, sed ad summum excitati & in via tantum conversionis, immo haud raro hypocritæ essent, quod Apostolorum increpationes & epanorthoses ad tales, non minus quam monumenta Historiæ Ecclesiasticæ eorum temporum satis testantur. Nec sequitur, si Apostolus hic qua conscientiam informat meros fideles, quod tamen nondum evictum est, ut recte inferatur, ergo hic de fide salvifica sermo est. Quasi vero non vere fideles etiam sæpe circa casus conscientiæ indigerent multiplici informatione. Nec versus 14. quicquam ad *Osiandri* expositionem fulciendam confert. Nam *per suum esse in CHRISTO JESU, quod nihil per se sit commune*, non potest aliud notare, quam Apostolum ex doctrina CHRISTI adeoque ex fide, ut vocatur dogmatica, qua illam apprehendit, convictionem habere de re. Hæc itaque Pauli verba sunt generalia, quæ non minus convictionem conscientiæ ex lumine rationis, quam ex revelatione, includunt. Contra sensus, quem verbis affingit *Osiander*, admodum est tornatus, nec assensum peritiorum facile merebitur. Cetera, quæ sub numero suo 2:0 affert, ad meram redeunt confusio-
nem bonarum actionum *naturalium*, *moralium* atque *civilium* cum *Theologicis talibus & Spiritualibus*.
Quod

Quod licet admodum facile foret probatu, non tamen pluribus jam, propter festinationem Typographiæ, licet præstare. Quæ denique sub numero 3:0 monet, nullum contra nos trahere momentum vel per ea patet, quæ §. I. de dissensu Patrum orthodoxorum circa vocem *πίστεως* observavimus. Quod quæso, ab antiquitate orthodoxa argumentum, non dicam *probans*, quod quidem nunquam nisi Papisticis principiis velificari velimus, fieri potest, sed omnino *illustrans* tum contra nos ducas, quando nobis favent *Patres* non minus orthodoxi, & forte melioribus usi argumentis, qui a reliquis tamen ejusdem generis dissentiunt? Hisce rite observatis, non difficile erit, saltem sagacioribus, Magno nostro *Calovio*, qui in eadem cum *Osiandro* expositione statuminanda admodum est operosus, immo plus satis verbosus, occurrere. Verum cum curtæ res nostræ simulque quam jam innuimus, Typographi impatentia telam exorsam finire jubent, Benevolum Lectorem compellamus, velit quæ circa nobilissimam hanc materiam adhuc restarent excutienda, suo supplere Favore. Deo interim sit
 Laus, Honor & Gloria, in seculorum
 nunquam terminandorum

FINEM.

